

Znanstveni kolokvij – Stvaralaštvo i intelektualni transferi hrvatskih latinista

Zagreb, 30. rujna 2021.

Na Filozofskome fakultetu u Zagrebu u suorganizaciji Filozofskoga fakulteta u Zagrebu i Filozofskoga fakulteta u Puli održan je 30. rujna 2021. znanstveni kolokvij *Stvaralaštvo i intelektualni transferi hrvatskih latinista*. Kolokvij je održan u sklopu projekta *Predmoderna hrvatska književnost u europskoj kulturi: kontakti i transferi*, koji vodi Dolores Grmača. Cilj je kolokvija bio književnopovijesno i književnoteorijski propitati kako je ranonovovjekovni hrvatski latinizam djelovao kao medij vertikalnih i horizontalnih transfera poetičkih i retoričkih modela antičke i srednjovjekovne latinske književnosti i kako je oblikovao ranonovovjekovnu književnu kulturu. Na kolokvijju je održano deset izlaganja podijeljenih u tri bloka, a većina je izlaganja bila posvećena dvama velikanima – Iliji Crijeviću i Pavlu Ritteru Vitezoviću. U pozdravnim su govorima Zrinka Blažević, jedna od članica organizacijskoga odbora skupa, i Evelina Rudan, zamjenica pročelnika Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, istaknule važnost ovoga projekta i latinističkih istraživanja koja je projekt potaknuo, a naglašeno je i da je dan ranije u dvorani Matice hrvatske predstavljen hrvatski prijevod *Pjesama Flaviji Ilije Crijevića* iz prevoditeljskoga pera Zrinke Blažević.

Prva su dva tematska bloka bila posvećena stvaralaštvu Ilije Crijevića. Prvi je blok bio naslovljen *Književni i medijski transferi u pjesničkom opusu Ilije Crijevića*. U prvome izlaganju pod nazivom *Caera secunda mea est: intermedijalni transferi u poetskim ekfrazama Ilije Crijevića* Zrinka Blažević i Daniel Premerl analizirali su pjesničke ekfrazе iz prve i treće knjige rukopisne zbirke Crijevićevih pjesama iz *Vatikanskoga rukopisa br. 1678*. Osobit je naglasak bio na utvrđivanju medijskih prototekstova, semiotičkih transformacija u procesu intermedijalnoga transfera i metamedijalne uloge Crijevićevih ekfrazа. Izlagači su analizirali i Crijevićevu transmedijalnu kompetenciju, koju su ocijenili kao virtuoznu. Opisom ženskoga starenja u lirici bavila se Divna Mrdeža Antonina u izlaganju naslovljenome *Zasluga opomene Flaviji za diversifikaciju teme (ženskog) starenja u lirici*. U izlaganju je na primjeru nekoliko pjesama Mrdeža Antonina predstavila moduse diversifikacije teme starenja. Izlagačica je Crijevićeve tekstove upotrijebila kao djelomičan ključ za čitanje tekstova kao što su kanconijer *Rime volgari* Ludovika Paskalića, *Pjesni razlike* Dinka Ranjine, *Plandovanja* Ivana Bunića Vučića i *Pjesni razlike* Ignjata Đurđevića. Dubravka Dulibić-Paljar

u svojemu je izlaganju naslovljenome *Koncept idealnog prijateljstva* (amicitia perfecta) u pjesničkim i proznim poslanicama Ilije Crijevića izdvojila tipske sastavnice u Crijevićevu prikazu prijateljstva koje Crijević nasljeđuje od ranijih autora, kao što su isticanje važnosti ljudskoga zajedništva i vrline u ljudskome životu, definicija prijateljstva kao najviše ljudske moralne i intelektualne vrijednosti itd.

Drugi je blok naslovljen *Vertikalni i horizontalni transferi u predmodernoj hrvatskoj književnosti* započeo Neven Jovanović izlaganjem *Humanističke transformacije u predavanju Ilije Crijevića o Proporciju*. To je predavanje jedno od četiriju sačuvanih filološko-retoričkih djela Ilije Crijevića. Jovanović je izdvojio autore na koje se Crijević referira i pokazao otvorene i skrivene postupke Crijevićevih kulturnih transfera i transformacija. Dolores Grmača i Borna Treska u izlaganju *Religiozno pjesništvo Ilije Crijevića* dotakli su se dijela Crijevićeva opusa o kojemu se malo pisalo. Istaknuli su glavne teme, motive i žanrove njegova religioznoga pjesništva, interpretirali ga i osvjetljavali u njemu vidljive kulturne transfere. U posljednjemu izlaganju drugoga bloka naslovljenome *Palmotićeve prijevode epe Christias Marca Girolama Vide kao primjer transfera antičke i renesansne epike u hrvatsku književnost* Petra Matović i Ana Mihaljević analizirale su odnos između Palmotićeve prijevodnoga epa *Kristijada* i njegova latinskoga predloška Vidina epa *Christias* te propitale dosad postojeće tvrdnje o tome odnosu.

Treći je blok izlaganja bio posvećen Pavlu Ritteru Vitezoviću i bio je naslovljen *Pavao Ritter Vitezović kao kulturni posrednik*. Prvo je izlaganje u tome bloku održala Tamara Tvrtković, a naslov je izlaganja bio *Mappa mundi u anagramima P. R. Vitezovića*. Izlagačica je na temelju anagrama iz zbirke *Fata et vota* pokušala rekonstruirati kartu svijeta poznatoga Vitezoviću, ali i interpretirati usporednu imaginarnu kartu svijeta koju Vitezović stvara u interpretaciji značenja premetaljka, a u kojima se odražavaju Vitezovićeve stavovi o tim predjelima. U izlaganju *Epistolae metricae kao izvor za Vitezovićevu svakodnevicu* Violeta Moretti izdvojila je elemente svakodnevice koje možemo iščitati iz Vitezovićevih latinskih poslanica. Izlagačica je istaknula i velik potencijal koji Vitezovićeve poslanice imaju za popularizaciju lika i djela Pavla Ritera Vitezovića te mogućnosti povećanja turističke ponude grada Senja, u kojemu je Vitezović rođen, na temelju podataka o svakodnevici intelektualca na razmeđu 17. i 18. st. U izlaganju *Vitezović u „književnoj republici“: Ego-mreža Pavla Ritera Vitezovića i adresata njegovih pjesničkih poslanica* Tihana Kušter s pomoću alata Nodogat prikazala je mrežu adresata tekstova koje je napisao Pavao Ritter Vitezović. U posljednjemu izlaganju na ovome znanstvenom kolokviju naslovljenome *Osmanlijska osvajanja hrvatskih zemalja – prijedlog integrativnoga pristupa srednjoškolskoj nastavi kao primjer sukreiranja kurikulumu prema djelu Pavla Ritera Vitezovića* Dva stoljeća uplakane Hrvatske Ana Kadović predstavila je primjer interdisciplinarne nastavne teme za drugi razred srednje škole osmišljene prema Vitezovićevu djelu *Dva sto-*

ljeća uplakane Hrvatske. Izlagačica je istaknula važnost suradnje znanstvenika i nastavnika u obrazovnome sustavu.

U završnome govoru Dolores Grmača, voditeljica projekta u sklopu kojega je održan ovaj znanstveni kolokvij, istaknula je da je, unatoč tomu što se na temelju zaključaka izlaganja koja su bila zaokružena i iscrpna čini kao da je projekt već daleko odmakao, projekt na samome početku i da vjeruje da je ovo samo jedan od niza doprinosa toga projekta proučavanju hrvatske predmoderne književnosti.

Na kraju možemo zaključiti da je na okruglome stolu održan niz zanimljivih izlaganja te da su otvorene mnoge relevantne teme. Primjer je to uspješne interdisciplinarne suradnje kroatista i latinista kojima je u fokusu osvijetliti različite aspekte hrvatske predmoderne književnosti.

Ana Mihaljević